

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

Tom XVI

HISTORIE (NIE)ZAPOMNIANE

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

T. XVI

FUNDACJA „DZIEDZICTWO”

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

TOM XVI

HISTORIE (NIE)ZAPOMNIANE

Redakcja:

WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI
JAN SROKA

SŁAWNO–DARŁOWO 2025

Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka (eds.), *Historia i kultura Ziemi Sławieńskiej*, t. 16: *Historie (nie)zapomniane* [History and Culture of the Sławno region, vol. 16: (Un)forgotten histories]. Fundacja „Dziedzictwo”, Sławno–Darłowo 2025, pp. 350. ISBN: 978-83-971211-3-3. Polish texts with German summaries.

© Copyright by Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka 2025

© Copyright by Authors

Na okładce: Otto Kuske, *Nad Wieprzą 1944*, akwarela, 50 × 60 cm

Tłumaczenia na język niemiecki: *Brigida Jerzewska*

Redaktor: *Katarzyna Muzia*

Skład i łamanie komputerowe: *Eugeniusz Strykowski*

Publikację wydano przy finansowym wsparciu Urzędu Miejskiego w Darłowie
oraz Starostwa Powiatowego w Sławnie

Wydawca/Herausgeber: Fundacja „Dziedzictwo”,
76-100 Sławno, ul. Mielczarskiego 7/5

ISBN 978-83-971211-3-3

Druk/Druck: Drukarnia „BOXPOL”, 76-200 Słupsk, ul. Wiejska 25
tel. 48 59 8424371 email: boxpol@post.pl, www.boxpol.pl

Spis treści

WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI (Poznań), JAN SROKA (Sławno), <i>Wymiary historii</i>	7
BARTOSZ ŻYLUK (Zalasewo), <i>Kamień z krzyżem laskowanym – znalezisko koło Smardzewa</i>	11
MACIEJ SZUKAŁA (Szczecin), <i>Szczątkowo zachowane akta Starostwa Powiatowego w Sławnie (Landratsamt Schlawe) w zasobie Archiwum Państwowego w Szczecinie</i> .	37
JÓZEF LINDMAJER (Słupsk), <i>Przegląd inwestycji drogowych na terenie ziemi sławieńskiej od początku XIX do początku XX wieku</i>	45
KACPER PENCARSKI (Słupsk), <i>Wybrane problemy organizacyjno-finansowe budowy i rozbudowy sieci drogowej powiatu sławieńskiego (Kreis Schlawe) w XIX i XX wieku (do 1939 roku)</i>	87
JÓZEF LINDMAJER (Słupsk), <i>Uwagi do dziejów kolejnictwa na terenie ziemi sławieńskiej do końca wojny 1914–1918</i>	137
EWA GWIAZDOWSKA (Szczecin), <i>Upamiętniając Pomorze, uwiecznili siebie – dwaj pomorscy artyści Rudolf Hardow i Otto Kuske</i>	159
ZBIGNIEW SOBISZ, OLIVIA FIRLONG-LAUDA (Słupsk), <i>Flora naczyniowa z lat 1881–1942 z terenu byłego powiatu sławieńskiego w zbiorach Herbarium Słupensis SLTC</i>	197
RENATA POTOMSKA (Darłowo), <i>Losy dzieci z Podlasia. Pomorska opowieść po latach</i> .	219
MARIA POPRAWSKA (Sławno), <i>80 lat mniejszości romskiej w Sławnie</i>	233
RENATA POTOMSKA (Darłowo), <i>Na styku epok / pokoleń, czyli śladami bardziej i mniej oczywistych elementów krajobrazu Darłowa</i>	253
WALDEMAR PARUS (Darłowo), <i>Samodzielna Eskadra Lotnictwa Rozpoznawczego Wojsk Ochrony Pogranicza</i>	265
MAŁGORZATA ŚWIĄTKOWSKA (Darłowo), <i>Miejskie Gimnazjum im. Stanisława Dulewicz w Darłowie</i>	295
DOMINIKA PIOSKOWIK (Brema), <i>Ale jazda – jedziemy nad morze! O plenerze wędrujących czeladników w Sławnie – retrospekcja po 25 latach</i>	319
Indeks osób i nazw osobowych	339
Indeks nazw geograficznych	345

Miejskie Gimnazjum im. Stanisława Dulewicza w Darłowie

MAŁGORZATA ŚWIĄTKOWSKA (DARŁOWO)

Wprowadzenie

W Polsce reformy oświatowe zawsze wiązały się ze zmianami ustrojowymi. Na Ogólnopolskim Zjeździe Oświatowym, odbywającym się w czerwcu 1945 roku w Łodzi, ustalono kierunki nowego systemu. Dotyczyły one powszechnego, bezpłatnego i jednolitego szkolnictwa. Ustawa o rozwoju systemu oświaty i wychowania z 15 lipca 1961 roku wprowadziła ośmioklasową szkołę podstawową i czteroklasowe liceum ogólnokształcące. W latach 90. XX wieku rozpoczęto proces zmian programowych kształcenia ogólnego szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Ustawa o systemie oświaty z 7 września 1991 roku miała zalegalizować i uporządkować zmiany w sferze oświaty. Przeprowadzenie gruntownej reformy utrudniał trwający od lat 70. kryzys ekonomiczny.

Transformacja ustrojowa w 1989 roku wprowadzała głównie zmiany programowe: nowe nauczanie historii i języków. Największą nowelizacją okazały się przemiany organizacyjne polegające na przejęciu szkół przez samorządy lokalne oraz możliwości tworzenia szkół niepublicznych. Reforma z 1999 roku miała wyrównać szanse dzieci z różnych środowisk, podnieść jakość kształcenia i zwiększyć liczbę osób z wykształceniem średnim i wyższym. W jej wyniku utworzono sześciolateczne szkoły podstawowe, trzyletnie gimnazja i trzyletnie licea profilowane. Wprowadzono nowy system oceniania osiągnięć uczniów w formie egzaminów przeprowadzanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną. Podjęto działania zwiększające prestiż nauczycieli przez podniesienie wysokości wynagrodzeń powiązanych z nowym systemem awansu oraz koniecznością samokształcenia ustawicznego.

1 września 1999 roku rozpoczęły działalność gimnazja. W roku szkolnym 2002/2003 powstały licea profilowane, natomiast rok szkolny 2009/2010 stał się ostatnim, w którym uczniowie byłej ośmioklasowej szkoły podstawowej ukończyli ostatnią klasę szkoły średniej.

1. Reforma oświaty 1999–2002

1.1. Gimnazjum jako szkoła powszechna

Nowy trzystopniowy ustrój szkolny obowiązywać zaczął na podstawie Ustawy z 8 stycznia 1999 roku – Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego. Planowanie sieci gimnazjów i szkół podstawowych, które rozpoczęto w roku 1998, było pierwszym etapem przygotowania do wprowadzenia gimnazjów. W rezultacie na terenie całego kraju we wrześniu 1999 roku rozpoczęło działalność 5358 gimnazjów, z czego 377 liczyło mniej niż 20 uczniów. Co drugie publiczne gimnazjum funkcjonowało samodzielnie, 2102 zaś pozostawało w tym samym obiekcie co szkoła podstawowa (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 35).

Na terenie województwa zachodniopomorskiego funkcjonowało samodzielnie 256 gimnazjów, w których naukę rozpoczęło 27 502 uczniów. Zdecydowana większość gimnazjów (181) powstała w miastach. W pierwszym roku działalności gimnazja mieściły się przede wszystkim w budynkach dotychczasowych szkół podstawowych, które ulegały likwidacji. Rozpoczęcie nauki we wszystkich pierwszych klasach gimnazjum oparto na nowych podstawach programowych i nowych programach nauczania. Reforma miała więc charakter jedynie programowy (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 35).

W celu stworzenia jak najlepszych warunków wdrażania poszczególnych etapów reformy duży nacisk położono na przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń. Od czerwca 1999 roku Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty wspólnie z Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie przygotowało trzyetapowy program szkoleń. Na pierwszym etapie szkoleniami objęto wszystkich dyrektorów gimnazjów publicznych i niepublicznych. Na drugim etapie przeprowadzono szkolenia rad pedagogicznych, a na trzecim warsztaty dla dyrektorów dotyczące sprawowania nadzoru pedagogicznego i mierzenia jakości pracy szkoły (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 36).

Pierwsze zewnętrzne egzaminy gimnazjalne przeprowadzono w maju 2002 roku. Uzyskane wyniki nie wpływały na promocję uczniów, choć przystąpienie do egzaminu było warunkiem koniecznym, by ukończyć szkołę. Egzamin miał formę pisemną i odbywał się w dwóch kolejnych

dniach. Pierwszego dnia uczniowie rozwiązywali test z zakresu przedmiotów humanistycznych, a następnego test obejmujący wiadomości z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych. Arkusze egzaminacyjne przygotowane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną miały ujednoliconą formułę na terenie całego kraju. Odpowiedzi zadań zamkniętych sprawdzane były za pomocą elektronicznych czytników. Zadania otwarte sprawdzali egzaminatorzy niebędący nauczycielami danej szkoły. Uczniowie przystępujący do egzaminu na koniec roku szkolnego otrzymali wyniki punktowe z opisem poziomu opanowania objętych egzaminem umiejętności i wiadomości.

1.2. Powstanie Miejskiego Gimnazjum

Po zakończeniu II wojny światowej pierwsza polska szkoła nazywana Szkołą Powszechną w Darłowie powstała w budynku po szkole niemieckiej, sąsiadującym z kościołem parafialnym. Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego 1945/1946 odbyło się 4 września 1945 roku. Brało w nim udział tylko 47 dzieci pierwszych polskich mieszkańców miasta. Szkoła kilkakrotnie zmieniała swoją nazwę: w 1947 roku z Publicznej Szkoły Powszechniej na Publiczną Szkołę Podstawową, w roku szkolnym 1956/1957 stała się Szkołą Podstawową nr 1, przez mieszkańców potocznie nazywaną „jedenką”, a w 1980 roku nadano jej imię Jana Kochanowskiego (Janiczak 2005: 3).

Na mocy Ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty Rada Miejska w Darłowie 12 marca 1999 roku podjęła Uchwałę nr VII/59/99 o powstaniu 1 września 1999 roku Zespołu Szkół, w którego skład wchodziły Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Kochanowskiego i Miejskie Gimnazjum. Obwód Miejskiego Gimnazjum obejmował teren miasta Darłowa (akt założycielski).

Burmistrz Miasta powierzył obowiązki dyrektora dotychczasowej dyrektor Szkoły Podstawowej nr 1 pani Mirosławie Prus. Początki funkcjonowania gimnazjum wspominała następująco (Prus 2011: 2):

Zdecydowałam się zostać dyrektorem, bo chciałam dokonać zmian w szkole i stworzyć szkołę bardzo dobrą dla uczniów i nauczycieli. Najtrudniejszy był początek, zaczęliśmy od napisania projektu Statutu nowej szkoły. Następnym krokiem było sprawdzenie bazy materiałowej. Okazało się, że brakuje ławek i krzeseł dostosowanych do wzrostu gimnazjalistów, podstawowych lektur szkolnych, pomocy dydaktycznych. Największym problemem było zdobywanie funduszy. Stopniowo kupowaliśmy lektury szkolne i wyposażaliśmy gabinety. Również etapami odbywały się remonty: toalet uczniowskich, insta-

lacji elektrycznej i grzewczej, wymiany okien i podłóg. W pierwszym roku udało się, przy współfinansowaniu rodziców, oddać do użytku pracownię komputerową, a po roku dzięki funduszom unijnym następną [...].

12 marca 2003 roku rada pedagogiczna podjęła uchwałę o rozpoczęciu przygotowań do nadania szkole imienia. Na patrona szkoły nauczyciele postanowili wybrać Stanisława Dulewicza, pierwszego powojennego burmistrza Darłowa, który na trwale zapisał się w historii miasta jako wzór nauczyciela i wychowawcy, a także społecznika i pamiętnikarza. Rok szkolny 2003/2004 ogłoszony został „Rokiem Stanisława Dulewicza”. Burmistrz Miasta Darłowo Arkadiusz Klimowicz oraz Rada Miejska wspierali grono pedagogiczne w działaniach związanych z nadaniem imienia (Janiczak 2005: 4). Na podstawie Uchwały XXXIX/360/2005 Rady Miejskiej w Darłowie z 30 sierpnia 2005 roku, uroczystość nadania szkole imienia wraz z wręczeniem sztandaru odbyła się 1 października 2005 roku. W roku szkolnym 2009/2010, podczas obchodów 10-lecia gimnazjum, burmistrz Arkadiusz Klimowicz wraz z wnukiem Stanisława Dulewicza Piotrem Dulewiczem (uczniem klasy trzeciej) odsłonił pamiątkową tablicę poświęconą patronowi szkoły (Ryc. 1). Tablica ufundowana przez darłowski samorząd, obok wizerunku patrona zawierała jego motto: „Bez przeszłości, nie ma przyszłości”

Ryc. 1. Odsłonięcie tablicy poświęconej patronowi szkoły w 2009 r. (źródło: Janiczak, Kuriata 2015)

Od lewej burmistrz Arkadiusz Klimowicz i uczeń Piotr Dulewicz.

(Kronika MG 2009). Niezwykle istotnym wydarzeniem były obchody Wielkiego Jubileuszu we wrześniu 2015 roku, kiedy uroczystie upamiętniono fakt, iż siedemdziesięcioletnia szkoła jest najstarszą w mieście.

2. Charakterystyka Miejskiego Gimnazjum w Darłowie

2.1. Infrastruktura

Miejskie Gimnazjum mieściło się przy ul. Franciszkańskiej 2 w Darłowie, w budynku dawnej Szkoły Podstawowej nr 1. Budynek składał się z: części głównej z salą gimnastyczną (wybudowane w 1836 roku), łącznika i części dydaktyczno-żywieniowej. Ogólna powierzchnia użytkowa obiektu wynosiła 2940 m², a kubatura 16 330 m³. Majątek trwały przekazano szkole w zarząd na czas nieokreślony na podstawie decyzji Zarządu Miasta z dnia 15 marca 1996 roku (Informacja MG 2002: 1).

W pierwszych latach funkcjonowania szkoły stan techniczny budynków nie był zadowalający. Remont kapitalny przeprowadzony w latach 60. XX wieku i kolejne remonty okazały się niewystarczające. Na podstawie przeglądu stanu sprawności technicznej i wartości użytkowej obiektu należało wymienić niektóre okna i drzwi oraz instalację elektryczną. Elewacja budynku także wymagała remontu. W szkole znajdowała się tylko jedna sala gimnastyczna i małe boisko, które nie spełniały wymogów dotyczących prowadzenia zajęć sportowych. Brakowało podstawowych elementów wyposażenia klas szkolnych (szafek, gablot czy biurek) (Informacja MG 2002: 1).

W latach 1999–2002 wymieniono część okien, wyremontowano sanitariaty dla chłopców, odgrzybiono budynek, docieplono łącznik między salą gimnastyczną i budynkiem głównym oraz wykonano zabezpieczenie ognioochronne sufitu sali gimnastycznej. Koszty remontów wyniosły w sumie 56 973,75 zł. Zakupiono także ławki i krzesła (24 000 zł), lektury (9000 zł) oraz pomoce dydaktyczne: rzutnik, mikroskop, sprzęt sportowy (23 000 zł). W roku szkolnym 2001/2002 w wyniku remontu łącznika zlikwidowano dwie przechodnie sale lekcyjne, utworzono mały hol i nowe sale dydaktyczne. Kosztem części szatni wybudowano nową łazienkę przy sali gimnastycznej. Wyremontowano pokój nauczycielski i odnowiono część sal lekcyjnych. Dużym problemem pozostawała uszkodzona elewacja ściany budynku głównego (Informacja MG 2002: 2).

Janina Kolańska, ówczesna dyrektor szkoły, w swojej relacji jednoznacznie stwierdzała (Kolańska 2012: 1):

Szkola pod względem technicznym była w bardzo złym stanie, co groziło nawet jej zamknięciem. Zaczęłam remont, od jeszcze przedwojennej w starej części szkoły, elektryki. Musiałam zorganizować pieniądze na dokończenie łącznika i meble do gabinetów. Stopniowo wymieniano wszystkie okna, malowano korytarze, wymieniano podłogi, w końcu zmieniono dachówkę i zrobiono elewację na wszystkich budynkach [...].

Każdy rok szkolny przynosił poprawę stanu infrastruktury szkoły. Remont dachu na łączniku za kwotę 9000 zł oraz schody za około 3000 zł zrealizowano w roku szkolnym 2002/2003. Wymalowano także 6 pomieszczeń i część korytarzy. Największy remont szkoły miał miejsce w sierpniu 2005 roku (Ryc. 2). Przeprowadzono go w 18 pomieszczeniach: w 12 dużych salach lekcyjnych, 2 salach mniejszych, bibliotece oraz w 3 pomieszczeniach biurowych. Położono nową strukturę na ścianach, wymieniono instalację elektryczną i założono nową wykładzinę podłogową. Przybliżony koszt zmodernizowania sali gimnastycznej w roku szkolnym 2005/2006 wynosił około 50 000 zł (Informacja MG 2005: 2).

Ryc. 2. Budynek Miejskiego Gimnazjum przy skrzyżowaniu ulic Franciszkańskiej i Ratuszowej w roku 2005 (źródło: *Kronika Miejskiego Gimnazjum, 2004/2005*)

Istotne prace remontowe przypadły również na 2007 rok. Wymieniono okna, a po wykonaniu termomodernizacji budynku położono nową elewację (Ryc. 3). Ocieplono także dach i położono czerwoną dachówkę bitumiczną. Koszt remontu wyniósł 750 000 zł. W roku szkolnym 2007/2008

zmodernizowano starą pracownię komputerową oraz urządzono drugą mniejszą dla niewielkich grup uczniowskich. W 2015 roku w większej pracowni wymieniono sprzęt komputerowy, a szkołę objęto zasięgiem bezprzewodowego Internetu (Janiczak, Kuriata 2015: 23).

Ryc. 3. Miejskie Gimnazjum po wykonaniu nowej elewacji w 2007 r.
(źródło: *Kronika Miejskiego Gimnazjum, 2007/2008*)

W 2009 roku gruntownie wyremontowano trzy sale lekcyjne oraz zaadaptowano pomieszczenie na nową, wygodniejszą szatnię dla uczniów za kwotę około 20 000 zł. Zmian wymagało także zaplecze sportowe szkoły. Całościowe prace przeprowadzono w roku szkolnym 2010/2011 za sumę 504 992,99 zł. W maju 2011 roku uroczyście oddano do użytku wielofunkcyjne sportowe boisko z rzutnią do pchnięcia kulą, bieżnią lekkoatletyczną i skocznią w dal. Z kolei zmodernizowaną i całkowicie odnowioną salę gimnastyczną uczniowie otrzymali 12 marca 2013 roku (Janiczak, Kuriata 2015: 23). Wykonano nową podłogę, odgrzybiono i ocieplono ściany, zaimpregnowano legary, zamontowano otwory wentylacyjne, zmodernizowano instalację grzewczą, wzmocniono konstrukcję dachową oraz wyremontowano magazynek sportowy, wymieniono drabinki gimnastyczne, tablice rozdzielcze, bramki do piłki ręcznej i kosze (Kronika MG 2013).

W Miejskim Gimnazjum po remontach, adaptacjach i renowacjach znajdowały się sale: 14 pełnowymiarowych lekcyjnych o łącznej powierzchni 700 m² oraz dwie komputerowe o łącznej powierzchni 86 m². W szkole były: świetlica, biblioteka, mała i duża sala gimnastyczna, gabinet pedagoga oraz gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

2.2. Sylwetki dyrektorów

Zgodnie z art. 7 ust. 1 Karty Nauczyciela dyrektor jest przedstawicielem szkoły na zewnątrz, przełożonym służbowym dla wszystkich pracowników szkoły, przewodniczącym rady pedagogicznej i sprawującym opiekę nad dziećmi oraz młodzieżą uczącą się w szkole. To na dyrektora ciąży odpowiedzialność za dydaktyczny i wychowawczy poziom szkoły, realizację zadań oświatowych, tworzenie optymalnych warunków pracy dla uczniów i zapewnienie pomocy nauczycielom w realizacji ich zadań oraz doskonaleniu (Ryc. 4).

Ryc. 4. Dyrektorki szkoły (źródło: Janiczak, Kuriata 2015)

Od lewej: dyrektorka Małgorzata Świątkowska (2008–2018), wicedyrektorka Teresa Borowska, dyrektorka Mirosława Prus (1996–2002), dyrektorka Janina Kolańska (2002–2008), wicedyrektorka Mariola Sawka-Sass (2002–2008).

2.2.1. Mirosława Prus

Mirosława Prus kierowała Miejskim Gimnazjum w latach 1999–2002. Ukończyła studia na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Łódzkiego na kierunku matematyka o specjalności metody numeryczne i programowanie maszyn cyfrowych. Uprawnienia do pracy w szkole uzyskała po odbyciu kursu nauczycielskiego. Do Darłowa przyjechała w 1982 roku. Swoją pracę zawodową rozpoczęła 1 września 1984 roku jako nauczyciel matematyki w Szkole Podstawowej nr 1 w Darłowie. Od 1996 roku pełniła funkcję dyrektora, a w latach 1999–2001 Zespołu Szkół, by w latach 2001–2002 kierować gimnazjum.

Istotnym dokonaniem Mirosławy Prus było przeprowadzenie nowej szkoły przez reformy oświatowe, a w szczególności zorganizowanie sprawnie funkcjonującego gimnazjum. Dzięki jej staraniom gimnazjum jako pierwsze miało opracowane programy-profilaktyczny i wychowawczy na długo przed obowiązkiem ich funkcjonowania w szkołach. Priorytetem

jej działań była współpraca z rodzicami, którzy czynnie uczestniczyli w tworzeniu szkolnych dokumentów. Zorganizowała cyklicznie odbywające się pokazy umiejętności uczniów, festiwale teatralne i spotkania z mistrzyniami olimpijskimi.

Była wielokrotnie odznaczana i wyróżniana. W latach: 1999, 2000, 2001, 2010 otrzymywała nagrody Burmistrza Miasta Darłowo. Została także odznaczona złotym krzyżem przez Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 123).

2.2.2. Janina Kolańska

Janina Kolańska pełniła funkcję wicedyrektora w latach, kiedy dyrektorem szkoły była Mirosława Prus. Przejęła od niej stanowisko dyrektora w 2002 roku i pozostawała na nim aż do przejścia na emeryturę w 2008 roku. Po ukończeniu pięcioletniego liceum pedagogicznego praktyki nauczycielskie zdobyła w dwuletnim Studium Nauczycielskim w Słupsku na kierunku matematyka z fizyką. Studiowała matematykę – najpierw w Wyższej Szkole Nauczycielskiej, a później na czteroletnich studiach w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Słupsku. Ukończyła studia podyplomowe Zarządzanie Oświatą w Kaliszu oraz studia podyplomowe dla kadry kierowniczej w Koszalinie, zdobywając kwalifikacje w zakresie organizacji i zarządzania placówką oświatową.

Pracę w zawodzie nauczyciela rozpoczęła w 1966 roku w Szkole Podstawowej w Niemicy, gdzie uczyła matematyki, języka polskiego, przyrody w klasach młodszych oraz przedmiotów artystycznych. Do Darłowa przyjechała w 1972 roku i podjęła pracę w Szkole Podstawowej nr 1 jako nauczycielka matematyki. Uczyła także geografii, chemii, fizyki i języka polskiego.

W latach 1985–1990 pracowała na stanowisku Inspektora Oświaty Miasta i Gminy Darłowo. Wróciła do szkoły na etat nauczyciela matematyki. Od roku 1990 przez cztery lata pełniła funkcję wiceprzewodniczącej Komisji Sportu i Turystyki, a w latach 1994–1998 była radną Rady Miejskiej w Darłowie. Była aktywnym członkiem Zarządu Miasta oraz przewodniczącą Komisji Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych. W 1997 roku została powołana na zastępcę dyrektora Szkoły Podstawowej nr 1, a po jej reorganizacji Zespołu Szkół. Kiedy w 2001 roku pozostało w budynku tylko gimnazjum, pełniła funkcję zastępcy, by później przez kolejne sześć lat być jego dyrektorem.

Janina Kolańska przez wiele lat związana była z harcerstwem. Jako nauczycielka pełniła funkcję drużynowej, a następnie przez 10 lat szcze-

powej w Szkole Podstawowej nr 1. Była także komendantem Ośrodka Darłowo oraz członkiem Rady Hufca w Sławnie, Rady Hufca w Darłowie i Rady Chorałwi w Koszalinie (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 124).

Wielokrotnie wyróżniana i odznaczana jako nauczyciel i społecznik otrzymała m.in.: Srebrny Krzyż Zasługi, Brązową Odznakę im. Janka Krasickiego, Krzyż „Za Zasługi dla ZHP”, Odznakę Honorową ZHP „Za 25 Lat Pracy Instruktorskiej”, Odznakę „Przyjaciela Dziecka”, Odznakę Honorową „Za Zasługi w Rozwoju Województwa Koszalińskiego”, Medal Komisji Edukacji Narodowej i Nagrodę Ministra Oświaty i Wychowania II stopnia.

2.2.3. Małgorzata Świątkowska

Małgorzata Świątkowska stanowisko dyrektora objęła po wygraniu konkursu w 2008 roku. Po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Darłowie uczęszczała do Studium Nauczania Początkowego w Koszalinie i zaraz po jego ukończeniu rozpoczęła pracę jako nauczycielka klas I–III w Szkole Podstawowej nr 1 w roku szkolnym 1984/1985. W tym miejscu pracowała aż do emerytury.

W 1992 roku na Wyższej Szkole Pedagogicznej w Słupsku ukończyła trzyletnie studia magisterskie w zakresie nauczania początkowego o specjalności nauczycielskiej. Również na WSP w Słupsku w latach 1994–1997 odbyła studia licencjackie na kierunku historia, a w latach 1997–1999 kolejne wyższe studia, uzyskując drugi tytuł magistra. Dodatkowo w roku 2001 w Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie odbyła kurs kwalifikacyjny nauczania przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie. W 2008 roku po zakończeniu studiów podyplomowych „Zarządzanie oświatą” na Politechnice Koszalińskiej uzyskała kwalifikacje w zakresie organizacji i zarządzania placówką oświatową. Od 1 września 2008 roku zajmowała stanowisko dyrektora Miejskiego Gimnazjum im. Stanisława Dulewiczka przez dwie kadencje, czyli do 2018 roku.

Od czasów licealnych związana była z harcerstwem. W Szkole Podstawowej nr 1 prowadziła drużyny zuchowe, a w gimnazjum przez 10 lat drużynę harcerską „Gryfoni”.

Małgorzata Świątkowska otrzymała następujące odznaczenia i wyróżnienia: nagrody Dyrektora Szkoły w latach: 1992, 1996, 1998–2004, nagrody Burmistrza Miasta Darłowa: 2007–2013, 2015–2017, Odznakę Honorową ZHP, Złotą Odznakę Instruktora Roku 2002, Odznakę „Za Zasługi dla Hufca ZHP Sławno w Stopniu Srebrnym”, Odznakę Honorową ZHP, Medal Komisji Edukacji Narodowej.

2.3. Nauczyciele i uczniowie

Od początku istnienia gimnazjum liczba zatrudnionych nauczycieli wciąż ulegała zmianie. Sytuacja ta ściśle wiązała się nie tylko z liczbą uczniów i oddziałów, ale także ze zmianami w ramowych planach nauczania, tak zwanych godzinach do dyspozycji dyrektora, nowych zasadach organizacji nauczania języków obcych czy prowadzeniu zajęć z wychowania fizycznego. Najwięcej nauczycieli zatrudniano w roku utworzenia Zespołu Szkół Darłowie, w ramach którego funkcjonowały szkoła podstawowa i gimnazjum. W drugim roku działalności, w związku z przeniesieniem części klas do Szkoły Podstawowej nr 3, liczba zatrudnionych nauczycieli została istotnie zredukowana. Największą liczbę zatrudnienia w gimnazjum odnotowano w roku szkolnym 2001/2002 (50 nauczycieli). W 2003 roku rozpoczął działalność Zespół Szkół w DarłóWKu w ramach którego funkcjonowało drugie gimnazjum w mieście. Odływ uczniów oraz ówczesny niż demograficzny przyczyniły się do systematycznego zmniejszania liczby nauczycielskich etatów. W roku szkolnym 2013/2014 kadra nauczycielska liczyła 37 osób. Należy dodać, że zatrudnionych w pełnym wymiarze godzinowym zostało 31 nauczycieli, a 6 pozostawało bez pełnego etatu.

Zmiany oświatowe wprowadzające nowy system awansów zawodowych nauczycieli oraz konieczność kształcenia ustawicznego spowodowały, że grono pedagogiczne chętnie zdobywało nowe kompetencje. Cytując za Janiną Kolańską (2012: 2):

Prawie każdy nauczyciel był na drodze awansu zawodowego, co wiązało się z ogromną biurokracją dla nauczyciela i dyrektora. Bywało, że trzeba było w czerwcu dokonać sprawdzenia dokumentacji i napisać oceny pracy dla 17 nauczycieli. Zaznaczyć należy, że wszyscy moi nauczyciele byli bardzo dobrze przygotowani do egzaminów, szczególnie na stopień nauczyciela mianowanego i dyplomowanego. Byłam bardzo dumna, gdy niejednokrotnie wizytatorzy chwalili moich nauczycieli, a dyrektorzy zazdrościli tak przygotowanej kadry [...].

Przykładowo, w roku szkolnym 2009/2010 dyplomowani nauczyciele stanowili 73% zatrudnionej kadry, mianowani 12%, a stażyści 2,5% (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 130). Na przestrzeni lat zdecydowana większość nauczycieli posiadała wykształcenie wyższe z przygotowaniem pedagogicznym. Jedynie w pierwszych trzech latach działalności szkoły zatrudniono nauczycieli z wykształceniem średnim po studium nauczycielskim. W roku szkolnym 2009/2010 zatrudnionych było aż 40 nauczycieli z wykształceniem wyższym magisterskim i tylko czworo z wykształceniem wyższym zawodowym (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 130).

Z pewnością nauczyciele darłowskiego gimnazjum stanowili kompetentną i dobrze wykwalifikowaną grupę, która była w stanie sprostać wyzwaniom związanym ze zmianami w oświacie (Ryc. 5). Poszerzali swoją wiedzę i umiejętności, a ich profesjonalne podejście do pracy połączone z pasją przyczyniło się do wyjątkowej atmosfery szkoły na bardzo dobrym poziomie.

Ryc. 5. Grono pedagogiczne i pracownicy szkoły w roku szkolnym 2014/2015
(źródło: Janiczak, Kuriata 2015)

Pomimo krytycznej fali głosów społecznych dotyczących gimnazjów uczniowie niejednokrotnie wspominają ten etap kształcenia niezwykle pozytywnie. Społeczność uczniowską stanowili przede wszystkim uczniowie mieszkający na terenie miasta Darłowa. Niewielki procent stanowili uczniowie spoza obwodu szkoły, zamieszkujący okoliczne wsie. Do klasy pierwszej gimnazjum przyjmowano z „urzędu” uczniów zamieszkałych w obwodzie szkoły, natomiast o przyjęciu uczniów spoza obwodu decydował dyrektor po uzyskaniu zgody organu prowadzącego. Liczba oddziałów i uczniów zmieniała się dość dynamicznie. Najwięcej uczniów skupionych w dziewięciu oddziałach odnotowano w roku szkolnym 2001/2002 (637) i roku szkolnym 2002/2003 (612). Przykładowo, w roku szkolnym 2009/2010 do szkoły uczęszczało już tylko 357, a w 2013/2014 282 uczniów. Średnia frekwencja gimnazjalistów utrzymywała się na poziomie około 85%, co

świadczyło o regularnym uczęszczaniu na zajęcia lekcyjne (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 156).

O poziomie nauczania i umiejętnym przekazywaniu wiedzy przez nauczycieli świadczą sukcesy osiągane przez uczniów. Gimnazjaliści chętnie brali udział w różnego rodzaju konkursach i olimpiadach przedmiotowych, uzyskując bardzo dobre wyniki. W każdym roku szkolnym szkoła odnotowywała sukcesy uczniów w konkursach interdyscyplinarnych, przedmiotowych i tematycznych. Przedmiotowe konkursy biologiczne i chemiczne o zasięgu wojewódzkim, organizowane przez Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty, zawsze miały największą liczbę finalistów i laureatów z darłowskiego gimnazjum. Uczniowie także zajmowali dobre miejsca w konkursach: informatycznym, matematycznym, fizycznym i geograficznym, a rozwiązaniem corocznych konkursów recytatorskich były liczne sukcesy. W konkursach o zasięgu międzyszkolnym i ogólnopolskim najczęściej zdobywano nagrody w kategorii matematyka. Uczniowie wykazywali się bardzo dobrą znajomością polskiej ortografii, wiedzą z zakresu ekologii i bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wygrane w konkursach plastycznych, muzycznych i teatralnych udowodniały, jak wielu utalentowanych uczniów uczęszczało do naszej szkoły (Janiczak, Kuriata 2015: 4).

Wyniki egzaminów gimnazjalnych pozwalały na uzyskanie dodatkowego obrazu jakości pracy szkoły i jej porównanie ze szkołami z całej Polski. W roku szkolnym 2001/2002 odbył się pierwszy egzamin państwowy. Uczniowie uzyskali sześć w skali staninowej, co było wynikiem powyżej średniej. Coroczny egzamin zewnętrzny składał się z trzech części: humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej i języków nowożytnych. Uczniowie uzyskiwali zdecydowanie lepsze wyniki z części humanistycznej niż matematyczno-przyrodniczej (Kronika MG 2011). Należy zwrócić uwagę na fakt, że wyniki z części matematyczno-przyrodniczej były gorsze niż średnia krajowa, ale zdecydowanie lepsze od średniej powiatowej. Wyniki egzaminów z języka angielskiego zawsze były znacznie lepsze niż wyniki egzaminów z drugiego języka nowożytnego – niemieckiego.

W Miejskim Gimnazjum ważną część społeczności szkolnej stanowił sprawnie działający samorząd uczniowski. Był koordynatorem uczniowskich inicjatyw, organizatorem apeli, spotkań i uroczystości, uczestniczył w akcjach charytatywnych i imprezach miejskich. Organizował zbiórki odzieży i podręczników dla dzieci z ubogich rodzin, akcję „Góra Grosza” oraz spotkania dla byłych pracowników szkoły i pierwszych osadników miasta. Samorząd uczniowski współpracował z organizacjami ekologicznymi działającymi na terenie miasta przez udział w akcji „Sprzątanie

Świata” oraz obchodach „Dnia Ziemi” (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 104). Dzięki aktywności w samorządzie uczniowskim, uczniowie promowali postawy obywatelskie i kształcili poczucie odpowiedzialności za wspólne dobro.

2.4. Działalność pozalekcyjna

Wszystkie zajęcia odbywające się poza lekcjami i obowiązującym programem szkolnym nazywane są zajęciami pozalekcyjnymi i służą rozwijaniu zainteresowań, pogłębieniu wiedzy, a także aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. Miejskie Gimnazjum swoim uczniom oferowało szeroką skalę różnorodnych zajęć przez możliwości udziału w kołach zainteresowań, imprezach, projektach czy pracy w organizacjach.

2.4.1. Programy edukacyjne

Podjęmowane przez Miejskie Gimnazjum innowacje pedagogiczne pozwalały na zdobycie wiedzy z konkretnych dziedzin, uczyły samodzielności, aktywizowały do podejmowania ciekawych działań, co niewątpliwie podnosiło jakość kształcenia i wspomagało wszechstronny rozwój uczniów.

W roku szkolnym 2003/2004 szkoła przystąpiła do ogólnopolskiego programu „Szkoła z klasą” organizowanego przez Fundację Centrum Edukacji Obywatelskiej i „Gazetę Wyborczą” pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego. Głównym przesłaniem programu było przygotowanie młodzieży do życia w Polsce, która miała się stać integralną częścią Unii Europejskiej. Szczegółowe zadania realizowano w sześciu grupach pod opieką koordynatora Teresy Borowskiej i nauczycieli: Ewy Jaźwińskiej, Ewy Koralewskiej, Wiesławy Wasiuk, Ewy Zajac, Katarzyny Możdżyńskiej i Andrzeja Protasewicza. Otrzymanie 1 października 2004 roku certyfikatu „Szkoły z klasą” było ogromnym sukcesem, ponieważ wymagało olbrzymiego nakładu pracy ze strony całej społeczności szkolnej, związanego z wypełnianiem wymaganych zadań (Kronika MG 2004).

Od 2004 roku gimnazjaliści, pod opieką nauczycielki biologii Joanny Tousty, uczestniczyli w ogólnopolskim programie profilaktyki nadwagi i otyłości „Trzymaj formę”. W trakcie kolejnych edycji przygotowywali foldery na temat zdrowego stylu życia i prawidłowego odżywiania, połączone z degustacją przykładowych zdrowych potraw. Realizację kolejnego

programu „Jesteś zdrowy – bądź szczęśliwy” rozpoczęto od 2009 roku. Jego głównym celem było uświadomienie uczniom istoty zdrowego trybu życia i ogromnej roli, jaką odgrywa profilaktyka prozdrowotna. Młodzież zapoznawała się także z problemami osób przewlekle chorych i osób niepełnosprawnych. W szkole wśród uczniów przeprowadzono akcję pomiaru ciśnienia krwi oraz projekcje filmów i wiele spotkań z osobami niewidomymi (Kronika MG 2009).

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego pod honorowym patronatem Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty, w roku szkolnym 2009/2010 rozpoczęto dwa projekty poszerzające wiedzę z przedmiotów ścisłych. Pierwszy: „Moje gimnazjum – moja przyszłość to regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów gimnazjów z obszarów wiejskich i małych miast w zakresie umiejętności matematyczno-przyrodniczych” trwał trzy lata i był skierowany do około 50 uczniów. Pozwolił na organizację dodatkowych godzin lekcyjnych z matematyki, fizyki, chemii i biologii. Drugi program: „Z fizyką, matematyką i przedsiębiorczością zdobywamy świat” umożliwił uczniom uczestnictwo w zajęciach i warsztatach organizowanych przez wykładowców Uniwersytetu Szczecińskiego (Kronika MG 2009).

Niezwykłe interesujący, zrealizowany przy współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej, Muzeum Powstania Warszawskiego i Centrum Edukacji Obywatelskiej, był ogłoszony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego program „Opowiem ci o wolnej Polsce – spotkania młodzieży ze świadkami historii w ramach Programu Operacyjnego Patriotyzm Jutra”. W 2009 roku, podczas ogólnopolskiej prezentacji w Warszawie, uczniowie gimnazjum przygotowali pokaz multimedialny „Bo życie to najcenniejszy dar” Opracowano go na podstawie przeżyć mieszkanki Darłowa Walerii Kaczkowskiej, które dotyczyły okresu okupacji. W roku 2010 zaprezentowano materiał „Wpływ przełomów PRL-u na życie pomorskiego pisarza”. Opracowano również szczegółową dokumentację dotyczącą działalności zasłużonego mieszkańca Darłowa Zbysława Góreckiego. W roku 2011 przedstawiono działalność łącznika powstania warszawskiego Kazimierza Kuligowskiego. Wyróżniono także prezentację z 2012 roku. Materiał badawczy pod tytułem „Z Darłowa na Syberię” opowiadał o losach Janusza Kasperka, zesłanego z całą rodziną w okolice Archangielska (Kronika MG 2009).

W roku szkolnym 2008/2009 zrealizowano program edukacyjny „Moja Wielka Ojczyzna” pod patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego i metropolity krakowskiego ks. kardynała Stanisła-

wa Dziwisza. Współorganizatorami przedsięwzięcia było Biuro Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. W ramach programu 110 uczniów i siedmiu nauczycieli uczestniczyło w trzech wycieczkach do Krakowa i jego okolic. Poznanie zabytków i miejsc związanych z życiem papieża Jana Pawła II dało szansę na przybliżenie młodzieży historii, tradycji i kultury narodowej (Kronika MG 2009).

Rokrocznie rada rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną ustalała program wychowawczy szkoły zawierający treści i oddziaływania o charakterze wychowawczym oraz szkolny program profilaktyki obejmujący edukację właściwych postaw, kreowanie zdrowego trybu życia z profilaktyką uzależnień.

2.4.2. Koła przedmiotowe i zainteresowań

Szkoła przez cały okres swej działalności, dbając o wszechstronny rozwój uczniów i spełniając ich oczekiwania, organizowała koła przedmiotowe i koła zainteresowań. Stanowiły one przedłużenie procesu dydaktyczno-wychowawczego, były ciekawą formą rozwijającą zainteresowania i uzdolnienia, jednocześnie pozwalały na dobre wykorzystanie czasu wolnego. W gimnazjum działały następujące koła przedmiotowe: języków angielskiego i niemieckiego, historyczne, geograficzne, biologiczne, chemiczne, fizyczne, matematyczne i informatyczne. Pełniły one istotną rolę w przygotowaniu uczniów do udziału w konkursach i olimpiadach. Spośród kół zainteresowań należy wymienić: dziennikarskie, biblioteczne, muzyczne, ekologiczne, modelarskie, recytatorskie czy polonistyczne.

Koło dziennikarskie powstało we wrześniu 2003 roku. Jego opiekunki, nauczycielki języka polskiego: Małgorzata Brzozowska i Angelika Kuriata, z uczniami redagowały i wydawały szkolną gazetkę „Edek”. W organizowanym przez redakcję „Głosu Pomorza” konkursie na najlepszą gazetkę szkolną koło dziennikarskie otrzymało wyróżnienie (Janiczak, Kuriata 2015: 21).

Bardzo ciekawą formą uczniowskiej działalności były kluby. Szkolny Klub Przedsiębiorczości, prowadzony przez nauczyciela historii Andrzeja Protasewicza, odniósł sukces ogólnopolski w 2008 roku. Gimnazjaliści, będący finalistami z województwa zachodniopomorskiego, wzięli udział w warszawskiej Gali Przedsiębiorczości zorganizowanej przez Narodowy Bank Polski i Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości. Reprezentacja szkoły powtórzyła ten sukces w 2009 roku, uczestnicząc w kolejnej Gali i zajmując pierwsze miejsce w ogólnopolskim konkursie „Droga do Euro” (Kronika MG 2009).

W 2009 roku powstał Szkolny Klub Wolontariusza „Esperanta”, który ściśle współpracował z Darłowskim Centrum Wolontariatu. Jego członkowie aktywnie włączali się w różnorodne akcje i imprezy na rzecz społeczności szkolnej i lokalnej: zbiórki żywności, zbiórki darów dla schroniska zwierząt w Koszalinie, Laponię św. Mikołaja na darłowskim rynku, Dzień Papieski oraz pracę wspomagającą hospicjum (Kronika MG 2009). Opiekunem klubu była nauczycielka chemii Anna Kwiatkowska.

Szkolny Klub Europejski „Edek”, działający od 2002 roku, aktywnie uczestniczył w propagowaniu idei integracji europejskiej poprzez rozpowszechnianie wiedzy o Europie, pozyskiwanie kontaktów z młodzieżą z innych krajów Unii Europejskiej, przygotowanie obchodów Dnia Europejskiego i udział w konkursach takich jak „Moja szkoła w Unii Europejskiej” (Kronika MG 2002). Początkowo kierowała nim nauczycielka historii Ewa Zająć, następnie Andrzej Protasewicz. Od 2009 roku klub pozostawał pod opieką Angeliki Kuriaty.

Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Tornado” powstał w roku 2000 z inicjatywy nauczycielki wychowania fizycznego Elwiry Romaniuk i został zarejestrowany w Głównym Urzędzie Statystycznym jako stowarzyszenie zrzeszające uczniów, nauczycieli, rodziców uczniów i sympatyków (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 188). W celu wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej gimnazjalistów organizował różne formy aktywności, przykładowo gry sportowe i zawody. Ważnym elementem w rozgrywkach było stosowanie zasady fair play oraz kulturalne kibicowanie.

Miejskie Gimnazjum od początku swego istnienia oferowało różnorodne pozalekcyjne zajęcia sportowe z: koszykówki, piłki nożnej, piłki siatkowej, lekkoatletyki, tenisa ziemnego i tenisa stołowego. Młodzież największe sukcesy sportowe osiągała w następujących dziedzinach: piłka siatkowa, koszykówka, lekkoatletyka (pchnięcie kulą, skok w dal, skok wzwyż, biegi i rzut oszczepem). W pierwszych latach funkcjonowania szkoły uczniowie największe osiągnięcia mieli w koszykówce, w kolejnych zaś w piłce siatkowej zarówno w kategorii dziewcząt, jak i chłopców. Wielokrotnie zajmowali pierwsze miejsca na szczelbu powiatu. Ukoronowaniem sukcesów w siatkówce było zajęcie drugiego miejsca przez drużynę chłopców na szczelbu województwa zachodniopomorskiego w roku 2018.

W szkole aktywnie działały drużyny harcerskie. W latach 1999–2009 prowadzona przez harcmistrzynię Małgorzatę Świątkowską 20 DH „Gryfoni” zorganizowała około 40 różnych imprez, biwaków i obozów letnich (m.in. w: Bukowinie Tatrzańskiej, Augustowie, Szczecinku, Miastku, Czaplinku). Drużyna uczestniczyła w Zlocie Choraży Zachodniopomorskiej z okazji 70-lecia harcerstwa na Pomorzu Zachodnim oraz Jubileuszowym Zlocie Stulecia Harcerstwa w Krakowie. Harcerze aktywnie włączali się w akcje organizowane przez środowisko lokalne, współpracowali

z Muzeum w Zamku Książąt Pomorskich organizując występy i turnieje rycerskie. Brali udział w trzech specjalistycznych kursach ratownika medycznego ZHP. Drużyna została uhonorowana za wzorową pracę w 2001 roku Proporcem Komendanta Hufca ZHP Sławno. Zdobyła także Choraǳianą Odznakę Pomorza Zachodniego w 2003 roku, a w 2007 roku ogólnopolski tytuł „Drużyna na 100-lecie ZHP” na zlocie w Kielcach.

Podobne sukcesy odnosiła 13. DH „Szare Szeregi im. Rudego” założona przez podharcemistrza Artura Hamerlinga. W 2004 roku drużyna zajęła trzecie miejsce w 46. Rajdzie Świętokrzyskim ZHP. Na festiwalu muzycznym Hufca ZHP Sławno w latach 2002–2005 trzykrotnie zdobyła pierwsze miejsce w kategoriach „Śpiewający zastęp” i „Soliści”. Drużyna została nagrodzona Proporcem Komendanta Hufca ZHP Sławno w 2003 roku, a w 2004 roku odznaczona Brązową Odznaką „Za zasługi dla Hufca ZHP Sławno”. Harcerze uczestniczyli w programie wymiany młodzieży „Europejskie Mosty Przyjaźni” (Grykień-Musiał, Kreft 2012: 178).

2.4.3. Współpraca z zagranicą

Miejskie Gimnazjum współpracowało z wieloma instytucjami i szkołami z różnych krajów Europy. Od 2003 roku, dzięki współpracy nauczyciela historii Artura Hamerlinga z Ryszardem Sobótką z Centrum Młodzieży, zorganizowano „Europejskie Mosty Przyjaźni” i w ramach tego projektu dwutygodniowe spotkania młodzieży z dwóch miejskich ośrodków dziecięco-młodzieżowych w Duisburgu z harcerzami drużyny „Szare Szeregi” (Kronika MG 2003). Podczas spotkań, obok różnorodnych zajęć rekreacyjnych i wycieczek, odbywały się prace tematyczne w małych grupach. Uczniowie porozumiewali się najczęściej w językach niemieckim i polskim, a także angielskim. Wizyty w urzędach miast w Darłowie, Duisburgu, Rheinhausen i Hombergu służyły nawiązywaniu kontaktów z instytucjami. Finansowo wymianę wspierała Jednostka Centralna Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży.

Kontakty między młodzieżą polską i niemiecką możliwe były również dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Pomerania (Kronika MG 2005). Na przełomie maja i czerwca 2005 roku doszło do pierwszej wymiany między Miejskim Gimnazjum a szkołą Schiller-Realschule w Sarstedt. Druga wymiana odbyła się w maju 2006 roku w Darłowie, a trzecia w październiku 2008 roku ponownie w Sarstedt. Podczas spotkań uczniowie zdobywali nowe doświadczenia, poznawali życie w szkołach i rodzinach niemieckich i polskich, doskonalili język niemiecki, pogłębiali wiadomości na temat historii obu państw.

W latach 2008–2010, z inicjatywy nauczycielki języka niemieckiego Beaty Kolanek, uczniowie i nauczyciele organizowali wizyty konferencyjne w szkołach partnerskich Europy: we Francji (College Jean Moulin), Niemczech (Gymnassium Grimmen), Rumunii (College Scoala cu Clasele I–III Gala Galaction) oraz we Włoszech (College Existituto Magistrale Statale „G. Mazzini”). Wyjazdy finansowane w całości ze środków unijnych odbywały się w ramach projektu „Energia odnawialna i długotrwały rozwój: Europa wczoraj, dziś i jutro” będącego częścią programu „Uczenie się przez całe życie” Comenius. Celem partnerskiego projektu był rozwój świadomości uczniów dotyczącej zmian klimatu na skalę naszej planety i Europy. Młodzież zdobywała wiedzę na temat rozwoju energii odnawialnej, ochrony wody, segregacji śmieci. Dodatkowo nawiązano przyjaźnie i poznano europejskie systemy szkolnictwa. Uczniowie z nauczycielami odwiedzili szkoły w Chateaulin w Bretanii, Grimmen w Niemczech, Mangalii w Rumunii oraz Locri we Włoszech. Podsumowanie dwuletniego projektu miało miejsce na przełomie maja i czerwca 2010 roku w Miejskim Gimnazjum, gdzie goszczono wszystkie szkoły partnerskie (Kronika MG 2010).

Poznawaniu krajów europejskich, ich kultur i języka służyły organizowane cyklicznie wycieczki. Gimnazjaliści zwiedzili Londyn (2006 i 2008), Paryż (2007) oraz Szkocję (2009). Organizowano wycieczki do Berlina i Heide Parku. Grupa młodzieży z opiekunami, w terminie 16–25.08.2003 roku, spędziła niezapomniane wakacje w mieście partnerskim Darłowa – Starym Hrozenkovie (Janiczak, Kuriata 2015: 20).

2.4.4. Uroczystości i wydarzenia

Dużą rolę w rozwijaniu i kształtowaniu specyficznych umiejętności, współpracy, wytrwałości i zarządzaniu czasem, pełniły wspólnie organizowane różnorodne uroczystości, imprezy i wydarzenia. W szkole odbywały się cyklicznie następujące imprezy: Dzień Gimnazjalisty połączony ze ślubowaniem, Dzień Patrona, Sprzątanie Świata – Polska, obchody Święta Niepodległości, Jasełka w Kościele NMP połączone z klasowymi wigiliami, Pokaz Stołów Wigilijskich, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, zabawy andrzejkowe i karnawałowe, Dzień Papieski, Przegląd Uczniowskich Umiejętności, Pierwszy Dzień Wiosny obchodzony jako Dzień Wagarowicza, Dzień Ziemi, Święto Pionierów Ziemi Darłowskiej. Oprawę artystyczną wszystkich uroczystości szkolnych i miejskich zapewniał działający od początków szkoły chór „Cantabile”, prowadzony przez nauczycielkę muzyki i plastyki Krystynę Leśniewską. Wydarzenia

uświetniały występy uczniów koła recytatorskiego pod opieką nauczycielki języka polskiego Ewy Majdańskiej.

Od 2008 roku nauczycielka matematyki Ewa Jaźwińska wspólnie z gimnazjalistami organizowała niecodzienną imprezę z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych. Gośćmi honorowymi byli członkowie Klubu Osób Niepełnosprawnych „Niezapominajka”, dla których przygotowywano konkursy zręcznościowe, loterie fantowe i słodki poczęstunek (Kronika MG 2008). Imprezę powtórzono dwukrotnie w latach 2009 i 2010. Zdecydowano o zmianie terminu organizacji imprezy z grudnia na maj oraz zmianie nazwy na Dzień Godności Osoby z Niepełnosprawnością Intelktualną od roku 2012 (Ryc. 6). Do końca funkcjonowania gimnazjum w maju odbywały się spotkania integracyjne z osobami niepełnosprawnymi z klubu „Niezapominajka”.

Ryc. 6. Zabawy integracyjno-sportowe z okazji Dnia Godności Osoby z Niepełnosprawnością Intelktualną (źródło: *Kronika Miejskiego Gimnazjum, 2013/2014*)

W roku szkolnym 2003/2004 po raz pierwszy zorganizowano Konkurs Liryki Morskiej „Złota Muszla” przeznaczony dla gimnazjalistów powiatu sławieńskiego. Od samego początku konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem uczniów i wsparciem władz miasta oraz powiatu (Janiczak, Kuriata 2015: 17). Główną pomysłodawczynią była pracująca w bibliotece Adela Janiczak, a pomagające jej nauczycielki Małgorzata Brzozowska

i Angelika Kuriata kontynuują tradycje konkursu i organizują go również, po kolejnej reformie systemu oświaty, w ośmioklasowej szkole podstawowej. Podczas uroczystego finału recytacje wyróżnionych wierszy przeplatane są występami wokalnymi i tanecznymi (Ryc. 7).

Ryc. 7. XII finał Konkursu Liryki Morskiej „Złota Muszla” (źródło: Janiczak, Kuriata 2015)

Od lewej: prowadzący Klaudia Szymczak i Dawid Jasiewicz, dyrektor Małgorzata Świątkowska oraz Darłowskie Studio Taneczno-Wokalne „Revoltade”.

Miejskie Gimnazjum niejednokrotnie gościło w swoich murach wyjątkowe osoby. Spotkanie z Agatą Wróbel, srebrną medalistką w podnoszeniu ciężarów na Igrzyskach Olimpijskich Sydney 2000 zorganizowano 26.05.2001 roku. W październiku 2001 roku szkołę odwiedziła mistrzyni olimpijska w rzucie młotem Kamila Skolimowska.

W szkole dwukrotnie złożyli wizytę biskupi diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej – ks. Paweł Cieślik (2003) i ks. Edward Dajczak (2008).

Gimnazjum gościło również znanych absolwentów. W listopadzie 2006 roku ze recitalem wystąpił Zygmunt Rosik, pianista i kompozytor. Arleta Bojke, dziennikarka i korespondentka Telewizji Polskiej w Moskwie, uczestniczyła w spotkaniu koła dziennikarskiego w roku 2012. Odpowiadała na pytania uczniów i przedstawiła swoją pracę. Po raz drugi odwiedziła szkołę w czerwcu 2013 roku. Tego samego roku gościł w szkole Le-

szek Doliński, olimpijczyk i gwiazda koszykówki lat 70. i 80. XX wieku, który barwnie opowiadał o swoich przeżyciach związanych z rozgrywkami olimpijskimi w Moskwie w 1980 roku (Kronika MG 2013).

Podsumowanie

Ostatnie cztery klasy gimnazjalne uczęszczały do szkoły w roku szkolnym 2018/2019. W dwudziestoletniej działalności Miejskiego Gimnazjum im. Stanisława Dulewicza kształcono i przygotowywano młodzież do podjęcia nauki w szkołach ponadgimnazjalnych.

Spadek liczby uczniów rozpoczynających naukę w klasach pierwszych po roku 2003, spowodowany niżem demograficznym i powstaniem na terenie gminy Darłowo zespołów szkół, przyczynił się do organizowania oddziałów mniejszych liczbowo. Sytuacja z pewnością wpłynęła na zwiększenie poziomu nauczania przy jednoczesnym zmniejszeniu problemów wychowawczych. Spowodowała redukcję etatów, w wyniku czego nauczyciele zostali pozbawieni pracy.

Wprowadzeniu reformy towarzyszyła świadomość, że będzie to proces trudny i długotrwały. Dzięki ogromnym staraniom i niezwykle zaangażowaniu wszystkich pracowników szkoła rozwijała się i osiągała coraz wyższy poziom. Nauczyciele realizując programy nauczania, brali po uwagę możliwości i potrzeby uczniów. Wdrażali nowoczesne i aktywizujące metody nauczania. Umiejętność zespołowego działania i tworzenie atrakcyjnej oferty edukacyjnej miały ogromny wpływ na wyjątkową atmosferę w szkole.

O wysokim poziomie nauczania i bardzo dobrej pracy nauczycieli świadczyły wysokie wyniki osiągane przez uczniów podczas egzaminów końcowych. Chlubą szkoły byli finaliści i laureaci wojewódzkich konkursów, a także konkursów przedmiotowych, artystycznych i sportowych. Szkoła wspomagała wielostronny rozwój uczniów. Dbła o zdrowie i rozwój fizyczny, a także podejmowała skuteczne działania wychowawcze i opiekuńcze. Organizowane zajęcia pozalekcyjne pełniły istotną rolę w procesie kształcenia i wychowania, wpływały na rozwój zainteresowań i przygotowywały młodzież do wielu ról pełnionych w dorosłym życiu.

Od samego początku Miejskie Gimnazjum było związane ze środowiskiem lokalnym i zacieśniało współpracę z samorządem lokalnym oraz różnymi instytucjami. Skutkowało to realizacją wielu projektów, programów i wydarzeń, często przy umiejętnym wykorzystaniu środków unijnych. Ważnym elementem życia szkoły było kultywowanie tradycji narodowych i regionalnych.

Miejskie Gimnazjum im. Stanisława Dulewicza było szkołą otwartą dla wszystkich. Jej absolwenci to często wyjątkowi i osiągający sukcesy młodzi ludzie. Równocześnie wielu z nich pragnęło zwyczajnie ukończyć szkołę, by zdobyć dobry zawód. W szkole tej na przestrzeni lat z pewnością zrealizowano główny cel reformy: wyrównywanie szans uczniów z różnych środowisk i podniesienie jakości kształcenia.

Bibliografia

Dokumenty szkolne

Akt założycielski szkoły publicznej sporządzony 31.03.1999 r.

Informacja dotycząca funkcjonowania Miejskiego Gimnazjum w Darłowie, 2002 r.

Informacja dotycząca przygotowania szkół do nowego roku szkolnego 2005/2006 w Miejskim Gimnazjum w Darłowie, 2005 r.

Wspomnienia i relacje

Kronika Miejskiego Gimnazjum, 1999/2000–2003/2004.

Kronika Miejskiego Gimnazjum, 2004/2005–2007/2008.

Kronika Miejskiego Gimnazjum im. Stanisława Dulewicza, 2007/2008–2012/2013.

Kronika Miejskiego Gimnazjum im. Stanisława Dulewicza, 2013/2014.

Relacje dyrektorów szkół: Mirosławy Prus i Janiny Kolańskiej.

Opracowania

GRYKIEŃ-MUSIAŁ K., KREFT E. 2012. *Funkcjonowanie Miejskiego Gimnazjum im. Stanisława Dulewicza w Darłowie w latach 1999–2010*, Koszalin: Koszalińska Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych [praca magisterska].

JANICZAK A. 2005. *Historia szkoły 1995–2005*, Miejskie Gimnazjum w Darłowie [broszura].

JANICZAK A., KURIATA A. 2015. *Dekada w 70-letniej historii szkoły w Darłowie*, Miejskie Gimnazjum im. Stanisława Dulewicza w Darłowie [broszura].

Das städtische Stanislaw Dulewicz Gymnasium in Darłowo

Zusammenfassung

Die Gestaltung eines gesellschaftlich-politischen Systems in Polen nach 1989 erforderte eine komplexe und langwellige Reform des Bildungswesens. Wegen dieser neuen Realien wurden neue Schulen, Gymnasien, gegründet. Das

städtische S. Dulewicz Gymnasium in Darłowo wurde 1999 eröffnet und arbeitete nach neuen Regeln des Bildungsministeriums trotz einiger Kritiken. Die neue Schule unterstützte die Entwicklung der Schüler vielseitig und harmonisch, z.B., im Lernprozess öffentlichen Verhalten. Sie bereitet die Schüler auf ein Leben in Würde und Anständigkeit vor, ebenso auf ein Studium an höheren Schulen. Das Lehrprogramm des Gymnasiums umfasste: Gänzliche Einstellung zu übermanne, Aufgaben vielseitige Aktivität des Schülers, Organisierung von attraktiv außerschulischen Beschäftigungen, Aufrüttelung von Programmen und Projekten.

Vielfalt und den Erfolg der Bildung und Kultur, an dieser Schule haben Lehrer, Schüler. Eltern und Angestellte gemeinsam gebildet. Die Anziehungskraft des Gymnasiums war und ist weiterhin große dank der Personen sie bilden.

Fundacja „Dziedzictwo” powstała w 1991 roku w Sławnie. Jej celem jest szeroko rozumiana ochrona zabytków archeologicznych ziemi sławieńskiej, a także ochrona krajobrazu kulturowego, którego częścią jest dziedzictwo archeologiczne. Działalność Fundacji polega na: finansowaniu i organizacyjnym wspieraniu badań naukowych, publikowaniu i upowszechnianiu wyników tych badań, wspomaganiu działalności konserwatorskiej, współpracy z władzami lokalnymi w aktywnej ochronie dziedzictwa kulturowego i włączaniu go w życie społeczne mieszkańców, prowadzeniu działalności popularyzującej zabytki oraz krajobraz kulturowy, a także uczestnictwo w procesie wychowania dzieci i młodzieży z naciskiem na kształtowanie świadomości historycznej i szacunku dla świadectw przeszłości.

Od 2002 roku Fundacja wydaje serię *Historia i kultura Ziemi Sławieńskiej*. Podejmuje w niej problematykę procesów historycznych, kulturowych i przyrodniczych kształtujących przeszłe i współczesne oblicze ziemi sławieńskiej. Wszystkie publikacje Fundacji „Dziedzictwo” dostępne są na stronie: www.archeo.edu.pl/dziedzictwo

* * *

Fundacja „Dziedzictwo”
ul. Mielczarskiego 7/5, 76-100 Sławno
www.archeo.edu.pl/dziedzictwo

ISBN: 978-83-971211-3-3

